

Palotanegyed hallgatói ötletpályázat 2013
Műleírás

Pályázat kódja: FL665C

A tervezési feladata a Bródy Sándor utca, Pollack Mihály és Gutenberg tér rendezése volt. Konceptciónk során egy határozott gesztussal adtunk választ a feladatra. Az általunk elképzelt köztér-együttes helyi adottságokból merít és emellett, hogy az itt lakók közösségi életét szeretné erősíteni, serkenteni, bárki számára bejárható, nyitott használatot eredményez. A környező terek esetében jelen levő, turistákat vonzó erőteljes kifele működés helyett tehát inkább egy saját történetiségre, spontán utcai történésekre reagáló beavatkozás gondolatát vázoltuk.

A hely

A pályázati kiírás helyszínéként megjelölt terület a Belváros és egyben a Palotanegyed szívében helyezkedik el mind történetileg, mind infrastrukturálisan jelentős szereppel. A hely karakteres épületei, tömbstruktúrája a 19. század során alakult ki, nem sokkal a Magyar Nemzeti Múzeum megépülte után, annak hatására. A Palotanegyed középtengelyében elhelyezkedő Bródy Sándor utca a Kis- és a Nagykörutat köti össze. Térfalait a Múzeum épületétől indulva kulturális intézmények, és a többnyire lakóépületként használt egykori nemesi paloták alkotják. Tehát, míg egyik oldala alapvetően közintézményekkel határolt, a József körút felé eső részén hangsúlyosabb a lakófunkció. Az értékes épületállomány mellett jelentős a szűkebb környezet köztérállománya is. Pezsgő, étellel teli az elsősorban vendéglátásra berendezett Mikszáth, Lőrinc pap és Szabó Ervin tér, a pihenőparkként funkcionáló Károlyi kert, és a közelben található a még felújítás alatt levő, közlekedési csomópontot is magába foglaló Rákóczi tér. A Múzeumkert pihenés, kikapcsolódás, időnként rendezvények helyszíne. Lépcsője - elsősorban az egyetemisták körében - népszerű közterület. A környék, épített értékei mellett tehát tereit tekintve is gazdagon rétegzett. Ez utóbbi a pályázat helyszínéként megjelölt területen még kevésbé érzékelhető.

A Bródy Sándor utcán a burkolatok rossz minősége, lepusztultsága erősen kihat az utca gyalogos használatára is, a kétoldalon megjelenő parkolóság is inkább készlet továbbhaladásra. Szerencsés adottságnak mondható, hogy viszonylag sokféle kis üzlet található az utcán: a pékség, cukrászda, teázó, kávézó, vegyes-, zöldség-, élelmiszer és virágbolt jelenléte magában hordozza a terület önálló működésének lehetőségét, mely az itt lakók erőteljesebb kötődését jelentheti. Megfigyelhető továbbá, hogy a vendéglátó, leülő helyek szinte kizárólag az utca déli oldalán helyezkednek el.

A Pollack téren zajlik a Baross utca, Rákóczi út közti átmenő autós forgalom. 100%-ban burkolt tér mélygarázzsal, marasztaló helynek nyoma sincs. Inkább tekinthető utcának, mint köztérnek. Jelenlegi mostoha sorsát talán nem csak a nagyszámú gépkocsi, hanem a Múzeumkert közelsége is okozza. A Pollack tér mintha nem találná helyét a barátságos, ligetes park mellett.

A Gutenberg teret talán kis kertnek lehetne nevezni, a környező magas lakóépületek révén. Az előnyös adottság ellenére mégis gazdátlanok tűnik: szemetes, rendezetlen annak ellenére, hogy kerítéssel körbevett.

Tervünkben a Bródy utcát és a hozzá kapcsolódó két teret oly módon alakítottuk át, hogy szervesen illeszkedjen a VIII. kerület kívánt arculatához, ezen belül pedig, a Palotanegyed középtengelye révén annak méltó, karakteres elemévé, kapujává váljon. A gyalogosbaráttá tétel mellett fontos volt, hogy az itt lakók számára is használható, szerethető, közösséget erősítő beavatkozás szülessen.

Konceptció

Munkánk vezéreleme a Bródy Sándor utcán végig futó, járdával párhuzamos "bútorszalag", mely a helyiek mellett az ide látogatók és a földszintre beköltözött boltok számára is használható felületként jelenik meg. Ezzel a gesztussal tulajdonképpen egy sajátos térhasználati mód születik. A hangulatos, szűk utca megtelik étellel, közösségformáló helyé válik. A felújított utca kialakítása követi az Európa Belvárosa Program első ütemében felújított utcák szerkezetét, így szervesen illeszkedve a környezethez és a megújítási programhoz. A Bródy utca kiemelt szerepét finoman jeleníti meg a plusz réteggént megjelenő "szalag" és az elhelyezett

kerékpár tárolók. A "szalag" végei kifutnak a két forgalmas körútig, a Palotanegyed határát és egyben fontos útvonalának kezdetét jelezve. A két irány nem egyenrangú. Mivel a terület története a Múzeum épületével kezdődött, a hangsúlyosabb megjelenés is erre az oldalra került.

A Pollack tér elhelyezkedését tekintve nyitott, a Múzeum körút közelségének és a környező középületeknek köszönhetően a nem itt lakók számára is könnyen és gyorsan megközelíthető. Ezt alapul véve többfunkciós teret alakítottunk ki az áthaladó autós forgalom megszüntetésével (csak a mélygarázsba lehet lehajtani és a Magyar Rádió felszíni parkolójába), mely egyben átveszi a Múzeumkert rendezvény szerepét borhettek, könyvhetek, kézműves vásárok alkalmával, emellett árnyékos, de alapvetően burkoltabb, urbánusabb pihenő térként van jelen.

A Gutenberg tér elhelyezkedését tekintve sokkal bensőségesebb, átalakításakor elsősorban az itt lakók szempontjait vettük figyelembe. A kialakított játszótér, szabadtéri "edzőterem", zölddel és leülőkkal kiegészülve kellemes és aktív kikapcsolódás lehetőségét rejti magában.

Mindkét terület szorosan kapcsolódik a Bródy utcához. A "főtengely" határozza meg a közterek struktúráját, mintegy rendező elvként. Az iránnyal párhuzamos történések a Bródy utcától távolodva egyre ritkulnak, fokozatosan integrálódva a távolabbi környezetbe. A Pollack tér esetében a jelenlegi erőteljes hosszanti irányultságot, utcaszerűséget a keresztirányú sávok megtörik, a térszerűséget erősítik, megállásra készítetnek. A jellegzetes bútorozás, burkolás nemcsak az utcán és a két köztéren járva jelenik meg, - a keresztutcákon átfolyva át- és rálátások születnek a helyszínre. Ez a kapcsolat kétirányú a Bródy utcán elhelyezett információs tábláknak és térképeknek köszönhetően - melyek a Negyed programjairól, helyeiről értesítik az itt lakót, erre járókat. Ezáltal az új elem a Palotanegyed életének szerves részévé válik, felhívva a figyelmet a környező utcák, terek eseményeire is.

Működés

- Autós forgalom, parkolás

A terv működőképességéhez forgalmi átalakításokra volt szükség, az elvett parkolóhelyeket pótolni kellett. Az átmenő autós forgalom Pollack térről való kizárását a Múzeum utca, Pollack tér-Szentkirályi szakaszán, a Szentkirályi, Bródy-Múzeum közti és a Bródy utca, Pollack tér-Szentkirályi közti részén a haladási irány megfordításával oldottuk meg, így továbbra is megakadályozva a Rákóczi-Baross közti közvetlen áthaladó forgalmat.

A Bródy Sándor utcán törekedtünk a kényelmesen használható járda kialakítására és a minél kevesebb parkoló autó látványára, így egyoldali párhuzamos parkolást alakítottunk ki. Az elvett parkolóhelyeket a Bródy tér elhelyezkedő, Pollack térhez közeli foghíj telek rendezésével kívántuk pótolni. Rövidebb távon kulturált, fásított és burkolt parkoló kialakítását látjuk célravezetőnek, melyet az itt lakóknak kedvezményesebb bérleti díjért lehetne igénybe venni. Hosszabb távú és nagyobb beruházás eredményeként a fővárosi tulajdonú telekre épület kerülhet - iroda, közintézmény vagy lakóház, ebben az esetben mélygarázzsal, melynek kapacitását a közeli lakosok gépkocsi számának figyelembevételével szükséges tervezni.

A Bródy utca nem tekinthető nagyforgalmúnak, emiatt külön kerékpárutat nem hoztunk létre, ellenben a gépkocsi parkoló sávjában tömbönként elhelyeztünk 1-1 tárolót.

- Bródy Sándor utca

A felújított Horánszky utcával megegyezően burkolt utca karakteres elemét adó szalag a kövezett úttól eltérő textúrájú és színű, tört fehér látszóbeton padokat, asztalokat, kiállító és információs táblákat, árnyékolókat, zöldfelületeket, kukákat foglal magába, burkolat síkjában elhelyezett, csíkszerű díszvilágítással. A bútorok elhelyezése a környező épületek funkciójára, földszintjére reagál. A Múzeum melletti szakaszon, - mely frekvenciáltabb megközelítési iránynak tekinthető - lettek elhelyezve a szabadtéri kiállítás táblái. Ezek két,

egymástól jól elkülönülő csoportban találhatóak. A kiskörút felőli végén a Múzeum által is használható felület jönne létre, a távolabbi részen pedig egy állandó kiállítás a Palotanegyedről. A további szakaszokon, a társasházak bejárata és a vendéglátóhelyek közelében sűrítettük a leülő felületek számát, számolva azzal, hogy ezek a bérelhető üzlethelyiségek időben átalakulhatnak, cserélődhetnek. A terület rendezésével azt feltételeztük, hogy a jelenlegi üzlettípusok egymáshoz képesti aránya megmarad, vagy a kisebb beülő helyek javára nő. Jelenleg kevés a zöld a területen, ezen a padok felett áthajló, acél vázra felfutó növényzettel, fű és virágsávokkal, valamint a parkoló sávjában történő fásítással kívántunk változtatni.

- Pollack Mihály tér

Az tér élhetővé, szerethetővé tételéhez fontosnak tartottuk a minél több zöld bevitelét, - de mindenképpen a Múzeum kert karakterétől eltérő módon. Ennek megfelelően a Bródy Sándor utcán is megtalálható acél huzalos, futónövényvel benőtt árnyékolókat helyeztünk el virágokkal, füvesített részekkel. Szempont volt, hogy a környező épületekre való rálátás megmaradjon, alapvetően szellős, átlátható tér szülessen. A kialakult tér egy városiasabb, vízfelületekkel gazdagított, alapvetően burkolt köztér lett. Az időszakos rendezvény funkció esetén a már említett, zölddel benőtt árnyékolók kirakodó, árusító felületként is használhatók. Anyagok tekintetében a Bródyn végigfutó beton jelenik meg a bútorok és világítás sáv esetében, az alapsíkként is definiálható, szürkés színű, Bródy járdafelületével megegyező kőburkolat mellett.

- Gutenberg tér

Az itt lakók kikapcsolódását biztosító tér egyik megoldásra váró helyzete volt a nyomásszabályozó "doboz" és a Fodor József szobor méltó megjelenése a téren. Előbbit hasznosítottuk, vázas szerkezet ráépítésével és ennek leburkolásával. Így egy pados leülő hely jött létre, mely adott esetben kinti tornák helyszíne is lehet. A szobrot a párhuzamos struktúrába illesztettük, körülötte szabad teret hagyva. A területen található fák egy részét megtartottuk, de a szobor melletti fák kivágása mellett döntöttünk a túlzott takarás miatt. A szabadtéri edzőteret a játszótér és a szobor közé eső területen szeretnénk kialakítani. A funkció az erre futóknak is megállót jelenthet egy rövid lazítás erejéig. A játszótérnél fontosnak tartottuk, hogy a körbekerítettség ne szigetszerűen jelenjen meg, hanem inkább csak jelzés szinten. Ennek eredményeként a köztéri burkolatok "átfolynak" a kerítés alatt, személetesen mutatva, hogy egy térről van szó. Egyedüli, kerítéstől kerítésig kifeszülő karakteres elem a futónövényes árnyékolóval fedett pad kúttal, hangsúlyt adva a funkciónak.

Ütemezés

A terület megújítása a folyamatos közlekedés biztosítása végett több lépésben történne. A munkálatok a József körút felől kezdődnének, ezzel párhuzamosan folytatna a Gutenberg tér felújítása. A Pollack térhez érve azt lezárják, a forgalmi rend a tervezett módon megváltozik. A parkolás ez idő alatt a foghíj telken oldandó meg. A tér megújításával párhuzamosan elkezdik a Múzeum melletti Bródy szakasz átalakítását.